

Izglītības un zinātnes
ministrija

Latvijas izglītība ceļā uz 2050. gadu

Jānis Paiders

Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretārs

21.08.2026.

01

Kādas pārmaiņas kļūst par mūsu ikdienu?

02

Kāda ir Izglītības un zinātnes ministrijas atbildība?

03

Kas mums jādara kopā?

Izglītība nav nozare starp nozarēm – tā ir priekšnoteikums visām pārējām

Ieguldot izglītībā, ieguldām
ekonomikas izaugsmē, valsts
drošībā, sabiedrības veselībā
un reģionālajā attīstībā.

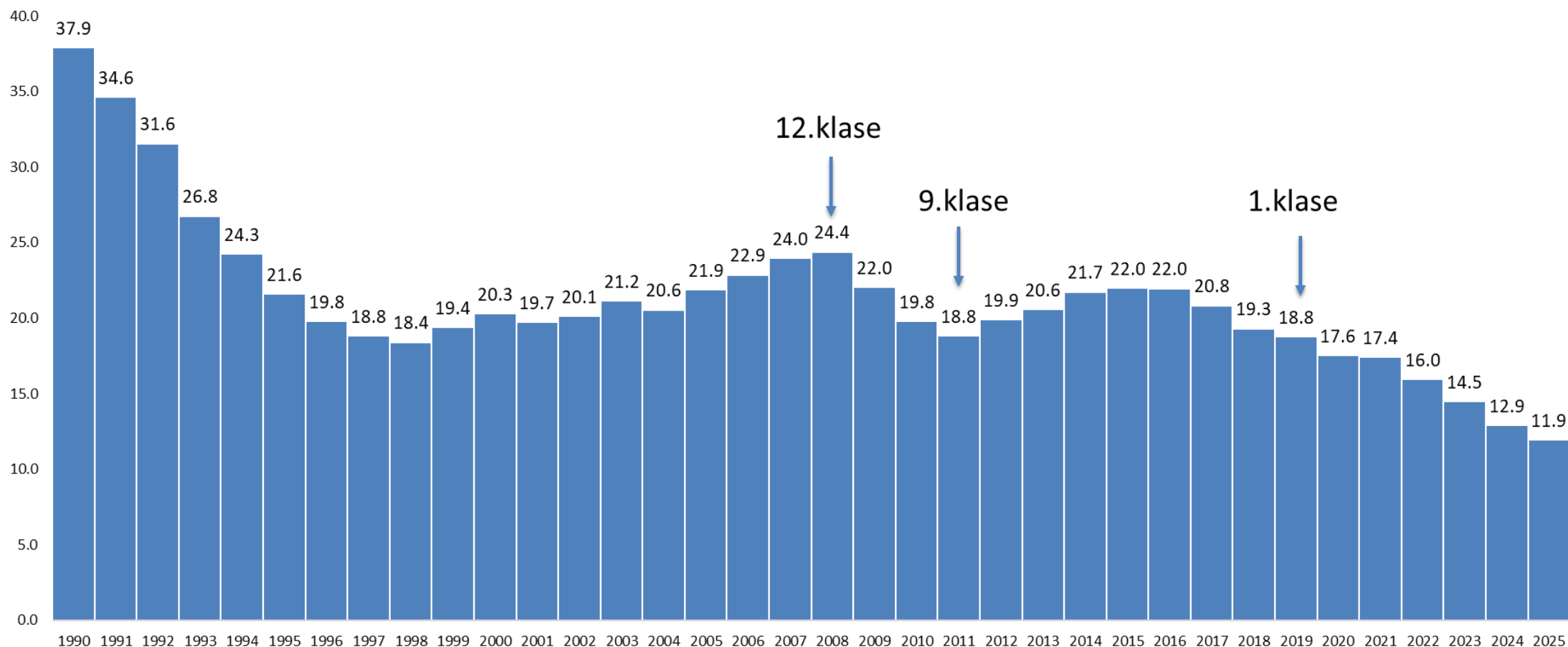

**Kādas pārmaiņas
kļūst par mūsu
ikdienu?**

Latvijas demogrāfija

Ietekme jūtama jau šobrīd, īpaši pirmsskolā un pirmajās klasēs
Līdz 2050. gadam ~50 % mazāks skolēnu skaits kopā valstī

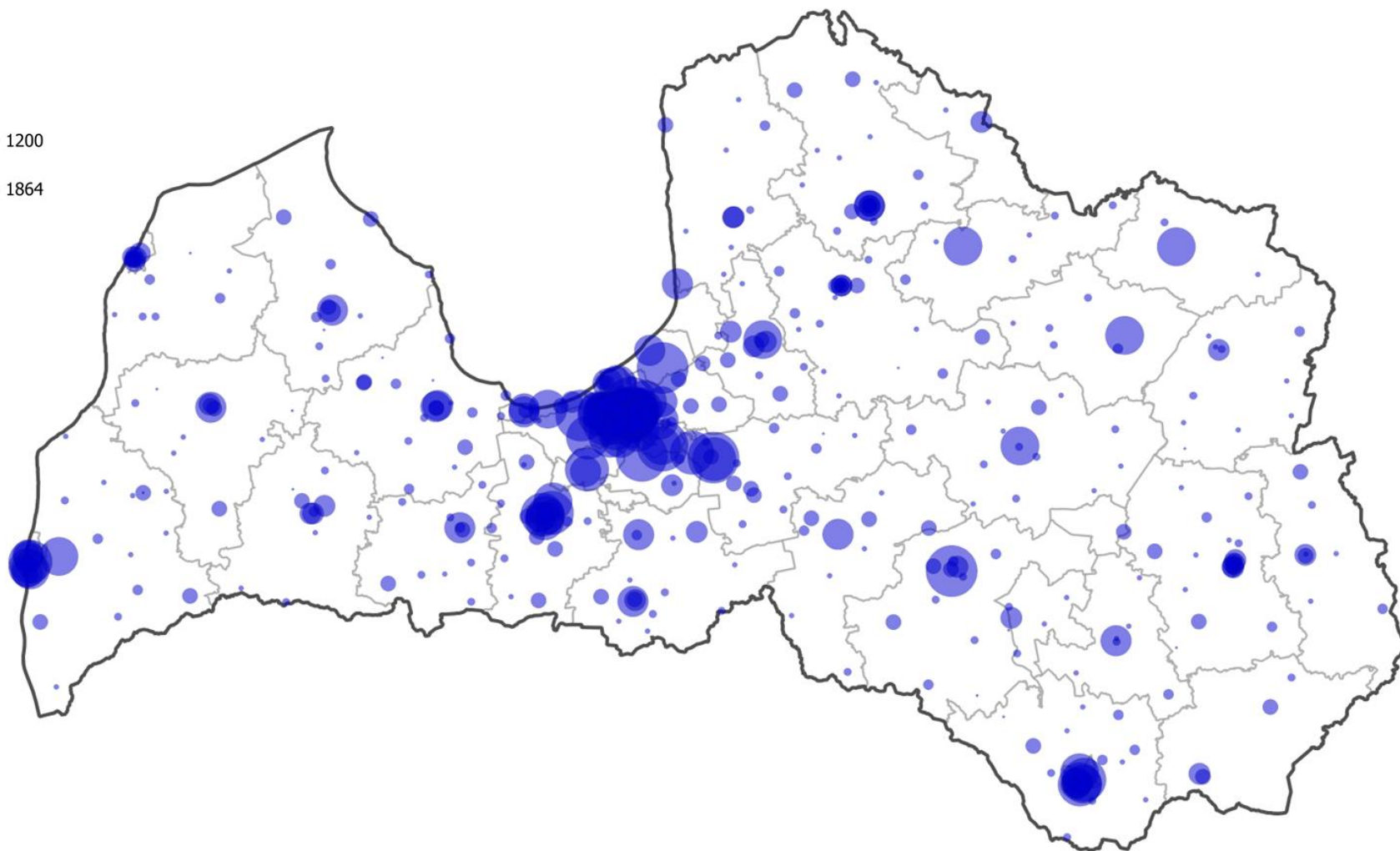
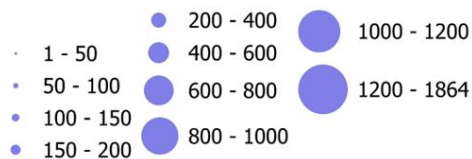
Latvijā dzimušo bērnu skaits (tūkst.) kopš 1990. gada

Izglītības pieejamība

Līdzsvars starp izglītības pieejamību un
tādu skolu tīklu, kas ir gatavs
ilgtermiņa demogrāfiskajām pārmaiņām

Skolēnu skaits 1.-9. klasē
2025. gada rudenī

Eiropas konkurētspējai nepieciešamās pārmaiņas

M. Dragi, *The Future of European Competitiveness* ("Eiropas konkurētspējas nākotne"), Eiropas Komisija, 09.2024.

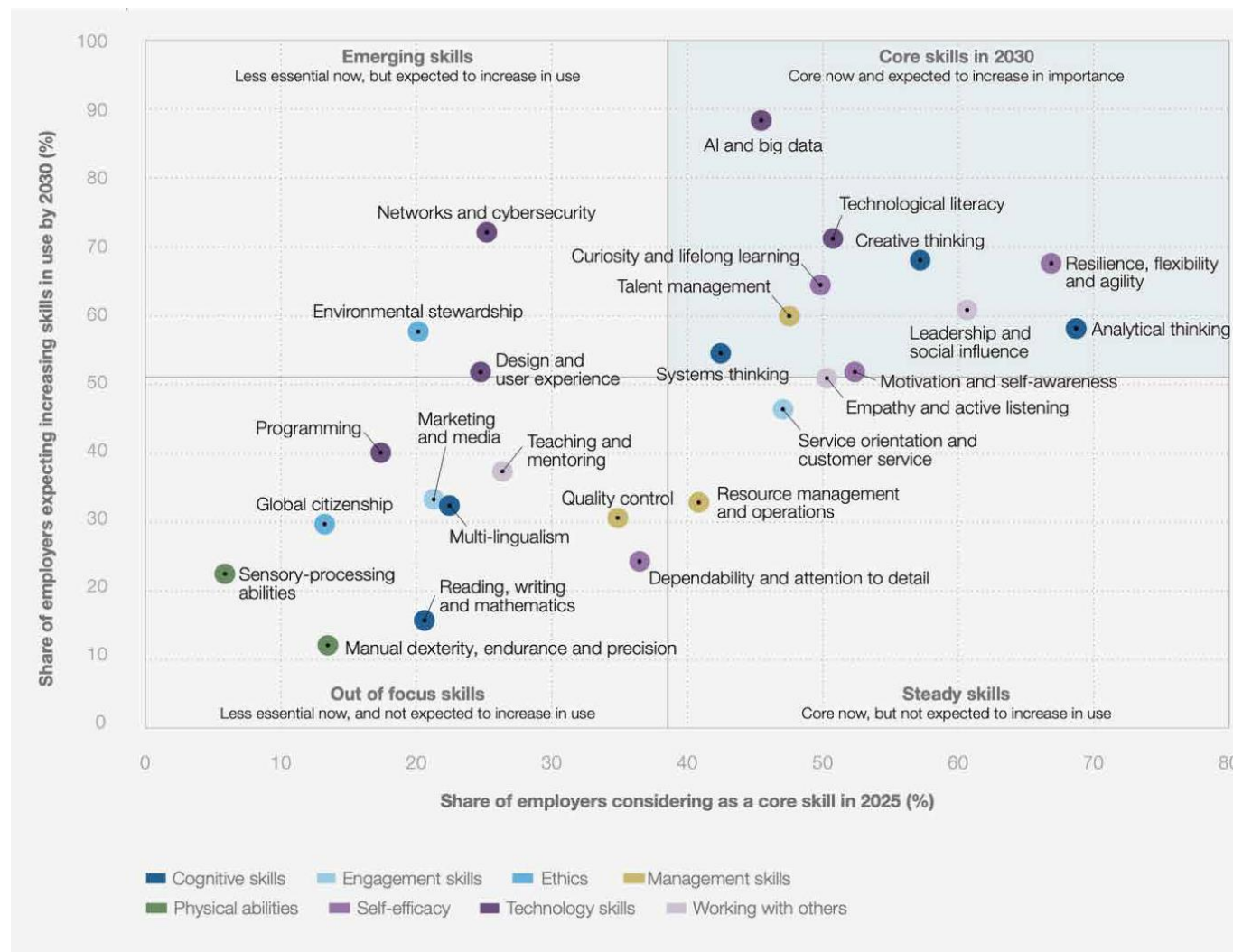
E. Letta, *Much More Than a Market* ("Daudz vairāk nekā tirgus"), Augsta līmeņa ziņojums Eiropadomei, 04.2024.

- **Prasmju revolūcija kā konkurētspējas pamats**
Prasmes vairs nav tikai izglītības jautājums – tās ir ekonomikas politikas centrālais elements
- **Mūžizglītība kā pilsoņa tiesības, ne iespēja**
Pārkvalifikācija un karjeras atbalsts kļūst par publisku pakalpojumu, ne brīvprātīgu papildiespēju
- **Pamatprasmes un izcilība vienlaikus**
Vidējais izglītības sniegums vairs nenodrošina nedz ekonomisko, nedz sabiedrisko noturību. Stipras pamatprasmes visiem skolēniem un pasaules līmeņa izcilība augšgalā.
- **Agrīnā iesaiste dod vislielāko atdevi**
Kvalitatīva un pieejama pirmsskolas izglītība ir pirmais – un atdeves ziņā efektīvākais – solis cilvēkkapitāla veidošanā
- **Neviens neizkrīt no sistēmas**
Pāreja uz darba tirgu un NEET atbalsts nosaka darbaspēka pieejamību.
- **Skolotāju trūkums – sistēmas vājais posms**
Bez konkurētspējīga atalgojuma, mūsdienīgiem mācību līdzekļiem un profesijas prestiža kvalitāte nav sasniedzama.
- **Mobilitāte un Eiropas Izglītības telpa**
Skolēnu, studentu un pētnieku mobilitāte ir inovāciju priekšnoteikums.

Vai mācām to, kas būs vajadzīgs?

Darba devēju vērtējums prasmju nozīmei līdz 2030. gadam:

- + Visstraujāk pieaug pieprasījums pēc MI un datu prasmēm, tehnoloģiskās prasmes un radošās domāšanas
- + Tikpat strauji pieaug pieprasījums pēc noturības, elastības, analītiskās domāšanas un spējas mācīties
- Rutīnas un manuālo prasmju nozīme samazinās

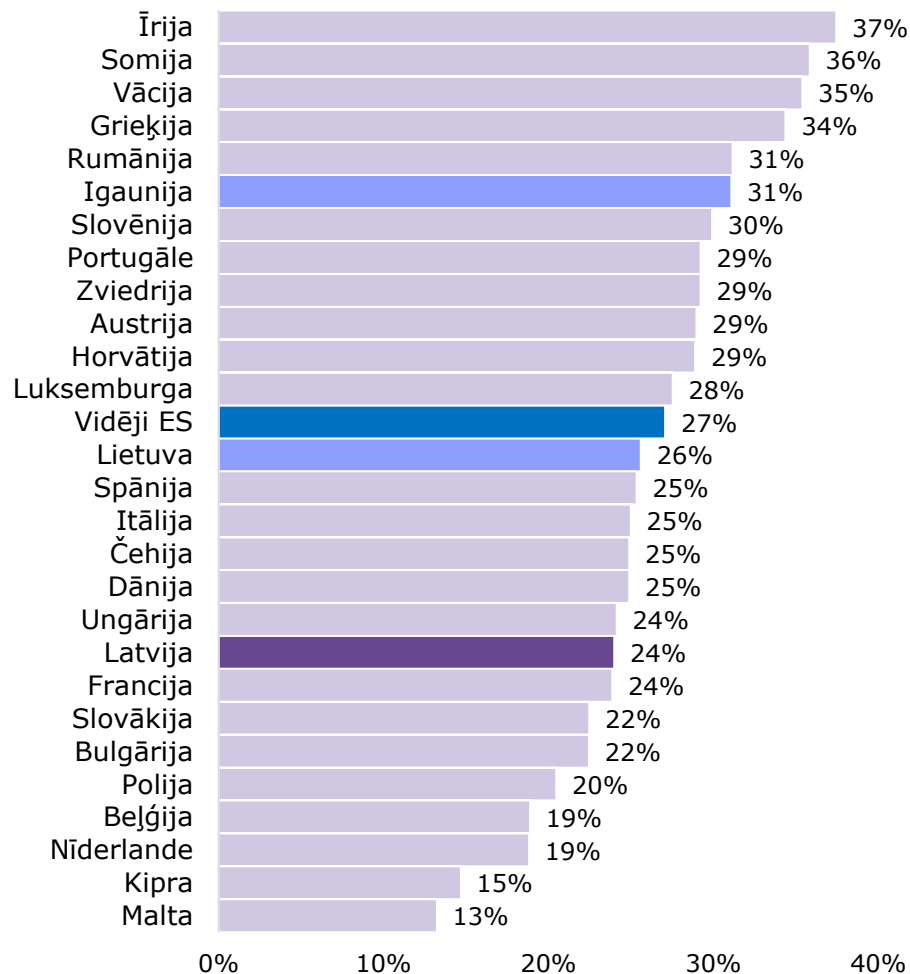

Pamatprasmes 2030. gadā

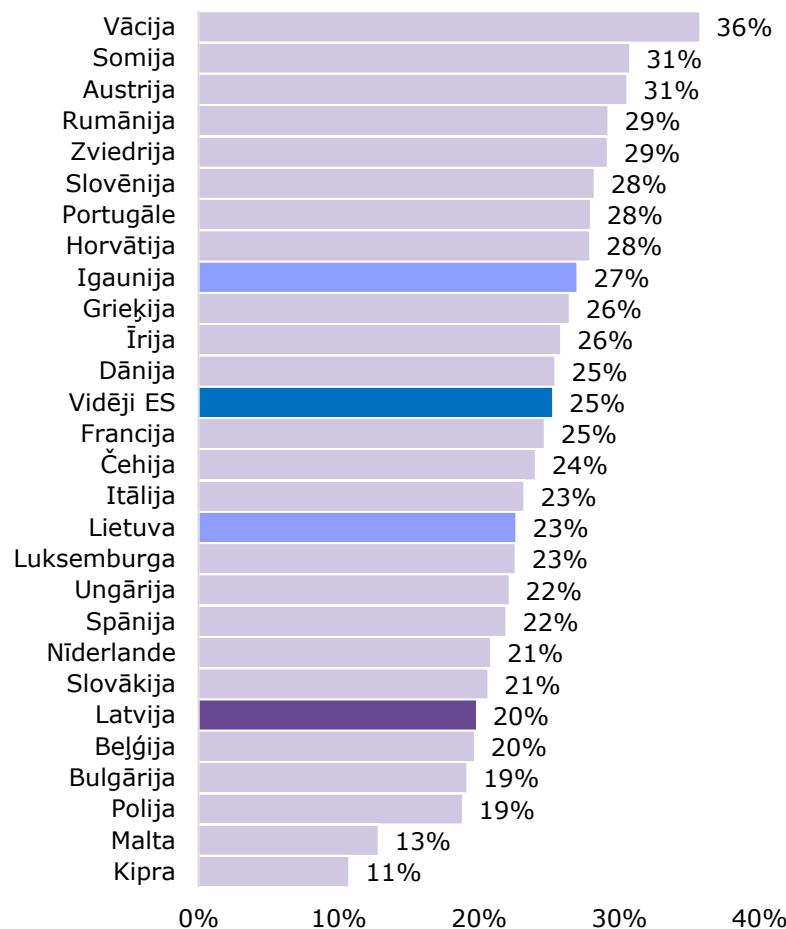
Avots: Pasaules Ekonomikas forums, *Future of Jobs Report 2025*
("Nākotnes darba tirgus ziņojums 2025")

Atbiruma nozīme izglītībā

Cik % no augstskolu studentiem studē
STEM programmās 2024.gadā

Cik % no augstskolu studentiem
absolvē STEM programmas
2024.gadā

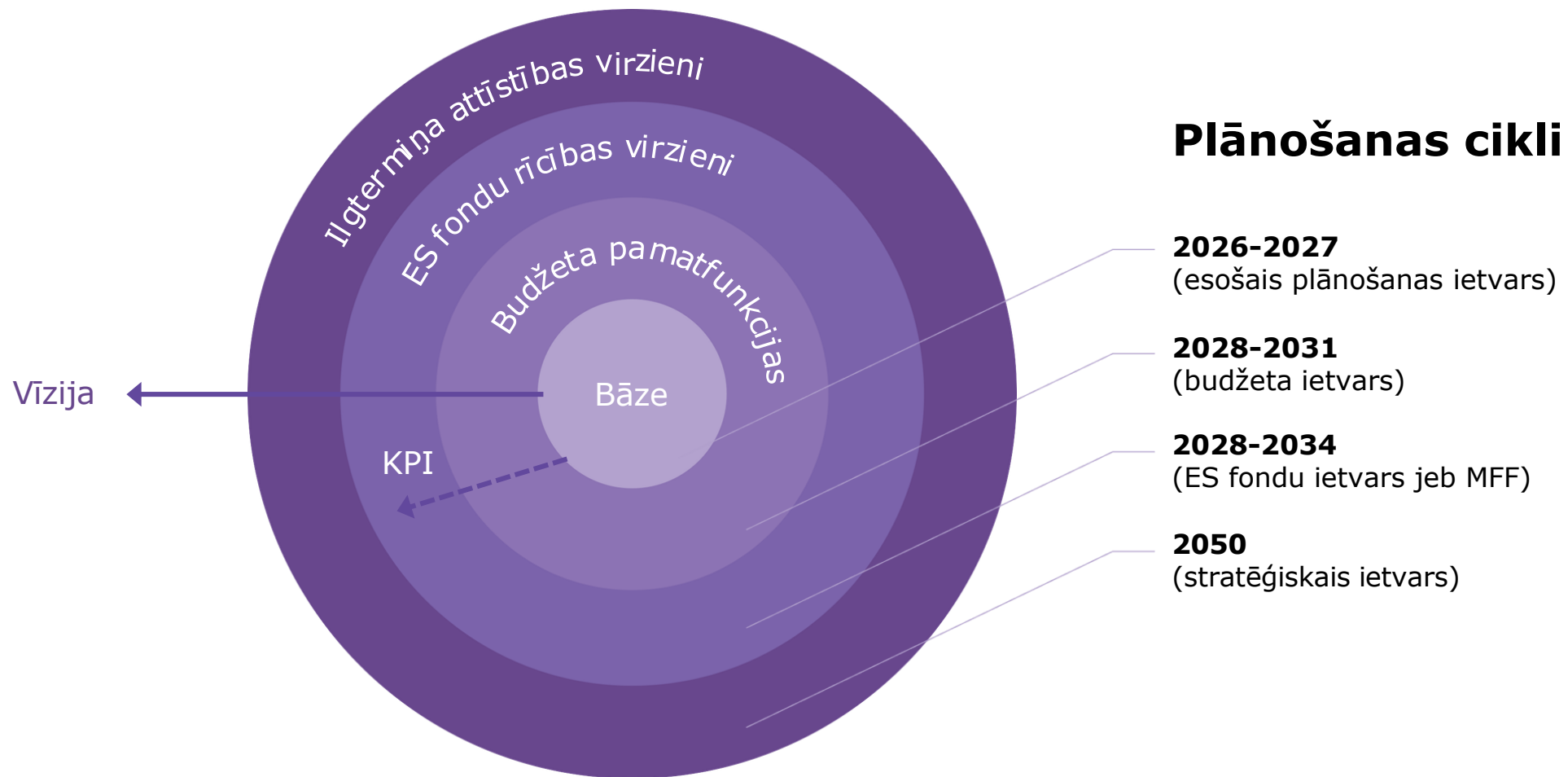
STEM programmas Latvijā sāk studēt gandrīz tikpat daudz jauniešu kā vidēji Eiropā, bet absolvē jūtami mazāk.

Talantus zaudējam nevis brīdī, kad jaunietis izvēlas studiju virzienu, bet pēc tam, kad viņš jau ir izvēlējies.

Kāda ir Izglītības un zinātnes ministrijas atbildība?

Vidējā termiņā nepieciešamie ieguldījumi ministrijas atbildībā esošajās jomās

Stratēģiskais mērķis

Ikviens cilvēks visa mūža garumā spēj **pilnvērtīgi attīstīt savu potenciālu profesionāli, personīgi un sabiedriski**, izmantojot kvalitatīvas un iekļaujošas iespējas mācīties, attīstīties, pētīt un piederēt un tādējādi stiprinot valsts drošību, latviešu valodu, kultūru un demogrāfiju un veidojot pamatu ekonomikas un produktivitātes izrāvienam.

Caurvijas prioritātes

**Iekļaujoša
pieeja**

Ilgtspēja

**Valsts
valoda**

**Datos balstīta
pārvaldība**

Investīciju virzieni

Cilvēkkapitāls

- Ekonomikai un darba tirgus transformācijai
- Pamatprasmes, izcilība un talantu attīstība
- Sabiedrības noturība, līdzdalība un drošums

**Izglītības
kvalitāte un
vide**

**Zinātnes
kapacitāte un
atdeve**

**Digitālā
transformācija,
MI un datu
pārvaldība**

**Cilvēkkapitāls:
Ekonomikai un darba
tirgus transformācijai**

Veidojam vienotu prasmju un karjeras atbalsta sistēmu – no NEET jauniešu agrīnas identificēšanas līdz pieaugušo pārkvalifikācijai un mikroapliecinājumiem. Profesionālo izglītību pietuvinām darba tirgum, augstākajā izglītībā stiprinām STEM un elastīgas studiju izvēles.

**Izglītības
kvalitāte un
vide**

Modernizējam mācību vidi un ieviešam vienotu atbalsta pakalpojumu grozu visās pašvaldībās. Pedagoģiem veidojam jaunu karjeras modeli ar indukcijas gadu, bet kvalitātes vērtēšanu – diferencētu un datus balstītu, ieviešot arī izglītības iestāžu vadītāju sertifikāciju.

**Cilvēkkapitāls:
Pamatprasmes, izcilība
un talantu attīstība**

Ieviešam vienotu mācību saturu un standartu, kvalitatīvus mācību līdzekļus un MI balstītu personalizētu mācīšanos. Veidojam agrīnās diagnostikas un talantu sistēmu, kā arī praktiskas mācīšanās iespējas, kas stiprina skolēnu piederību skolai.

**Zinātnes
kapacitāte un
atdeve**

Veidojam sadarbības platformas progresīvajās tehnoloģijās un stiprinām dalību Eiropas pētniecības telpā. Sagatavojam jaunu pētnieku paaudzi – 200 doktora grādu STEM jomās un 120 postdoktorantūras grantu sadarbībā ar uzņēmumiem.

**Cilvēkkapitāls:
Sabiedrības noturība,
līdzdalība un
drošumspēja**

Attīstām reģionālu sporta infrastruktūru un fiziskās aktivitātes pakalpojumus visos dzīves posmos. Darbu ar jaunatni pārveidojam par vienotu sistēmu, kas stiprina līdzdalību, medijpratību un krīžu gatavību.

**Digitālā
transformācija,
MI un datu
pārvaldība**

Mākslīgo intelektu ieviešam mācību procesā sistēmiski – gan pedagogu darbam, gan mācību personalizācijai. Izveidojam vienotu izglītības datu ekosistēmu un modernu nozares digitālo infrastruktūru, tostarp zinātnes datu telpu un kiberdrošības risinājumus.

**Kas mums
jādara kopā?**

Kā mainās izglītības iestādes vadītāja loma līdz 2034. gadam?

Pārmaiņas notiek izglītības iestādēs – mēs nevaram sasniegt citādu izglītības sistēmu 2034. gadā, nemainot izglītības iestādes vadītāja lomu.

Ja mainās sistēmas mērķis, mainās arī vadītāja darba saturs.

Kā stiprināsim izglītības iestādes vadītāja lomu līdz 2034. gadam?

Iestādes
administrators

Izglītības kvalitātes un
organizācijas attīstības līderis

Procesu
kontrolē

Autonomija un skaidra atbildība
par rezultātu

Pedagogu nosūtīšana
uz kursiem

Profesionālās mācīšanās
vadīšana skolā

Dati atskaitēm

Dati lēmumiem

**Kurš vada
tehnoloģisko un MI
transformāciju skolā?**

**Vadītājs, nevis
IT speciālists**

- Tehnoloģijas ievieš, lai mainītu mācīšanās kvalitāti, nevis lai būtu modernas
- Robežas, drošību un ētiku nenosaka katrs pats, bet gan vadība
- MI kultūra skolā veidojas ar apzinātu lēmumu – tā nerodas pati no sevis

Kāda ir vadītāja loma valsts noturībā?

Skola nav tikai izglītības pakalpojuma sniedzējs. Tā veido valodu, piederību, demokrātisku kultūru, spēju sadarboties, kritisko domāšanu un gatavību rīkoties krīzēs. **Tādēļ izglītības iestādes vadītājs ir arī valsts noturības līderis savā kopienā.**

Kas jādara IZM?

- ✓ Dot vadītājiem lielāku rīcības brīvību, vienlaikus skaidrāk definējot sagaidāmos rezultātus
- ✓ Mazināt administratīvo slogu un pāriet no procesu kontroles uz rezultātu un kvalitātes vadību
- ✓ Izveidot sistemātisku vadītāju profesionālās attīstības un talantu pēctecības sistēmu
- ✓ Nodrošināt vadītājam kvalitatīvus datus un analītiskos rīkus lēmumu pieņemšanai

Katrs cilvēks ir svarīgs

- Pasaule mainās – mainās arī prasmes, kas cilvēkiem būs vajadzīgas.
- Mūsu ir arvien mazāk – tāpēc katrs cilvēks ir svarīgāks.
- Investīcijas ir par vienu un to pašu – lai ikviens spētu pilnvērtīgi attīstīt savu potenciālu.
- **Politika top ministrijā, bet izglītība notiek skolā. Tāpēc mums visiem jāstrādā vienā virzienā.**

Izglītības un zinātnes
ministrija

**Paldies par darbu, ko
darāt katru dienu!
Turpināsim to kopā!**

IZM_gov_lv

Izglitibas.ministrija

izglitibasministrija